

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1940 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner angående omläggning
av statens upphandling av fisk.*

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 50 av herr *Mannerskantz* och herr *Andersson, Emil*, samt II: 92 av herr *Hansson* i Hönö m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande omläggning av statens upphandling av fisk på visst i motionerna angivet sätt och vidtaga den åtgärd, som därav kan föranledas.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna anhållan, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas nedan, hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttrandet av lantbruksstyrelsen och arméförvaltningens intendenturdepartement.

Enligt förordningen den 16 januari 1920 (nr 10) angående upphandling och arbeten för statens behov samt försäljning av staten tillhörig lös egendom skall vid upphandling för statens behov i regel infordras anbud genom offentlig kungörelse.

Emellertid har Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 30 juni 1934 (nr 392) angående upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens behov, vilken författning enligt kungörelsen den 22 december 1939 (nr 921) skall äga fortsatt tillämpning tills vidare till och med den 31 december 1940, föreskrivit, att, där central förvaltningsmyndighet icke annorledes förordnat och sådant befinnes vara för staten förmånligt, upphandling av färsk fisk och färska trädgårdsprodukter må ske genom uppgörelse under hand. Upphandlingen för statens behov av fisk, färsk eller saltad, bör enligt samma författning i den omfattning, som befinnes möjlig och lämplig, ske från fiskare eller av fiskare bildade försäljningsorganisationer.

I *motionerna*, som särskilt taga sikte på arméns försörjning med fisk, framhålles, att det nuvarande upphandlingssystemet medelst entreprenadförfarande verkar onödigt återhållande på regementenas fiskinköp. En firma, som åtagit sig att på entreprenad leverera fisk till ett truppförband, kan näppeligen göra någon leverans, förrän priserna nått en viss låg nivå. Detta torde sällan inträffa, medan varan ännu är förstklassig. För att råda bot på nämnda missförhållanden föreslås, att statens upphandling av fisk ordnas

på så sätt, att en därför lämplig person får i uppdrag att vid fiskauktioner i Göteborgs fiskhamn uppköpa fisk för statens behov. En dylik uppköpare skulle ha möjligheter att träffa uppgörelser till för kronan förmånligare priser, än som med den nuvarande organisationen är möjligt.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande över motionerna förordat åtgärder i motionernas syfte, under framhållande att ur fiskerinäringens synpunkt starka skäl talade för att en utredning av föreliggande fråga komme till stånd. Till stöd för sin berörda uppfattning har lantbruksstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Det synes icke uteslutet, att det i motionerna föreslagna tillvägagångssättet kan medföra vissa fördelar för statens upphandling av färsk fisk. Den nuvarande upphandlingsmetoden torde knappast medföra några garantier för att staten vid sina inköp erhåller fisk av bästa möjliga kvalitet. Entreprenören tvingas nämligen genom densamma att pressa ned priset mycket starkt, vilket lätt kan medföra, att statens behov av färsk fisk kanske icke alltid blir tillgodosett på bästa möjliga sätt.

En för ändamålet särskild anställd uppköpare skulle däremot hava goda möjligheter att göra inköp vid tillfällen, då tillförseln av förstklassig vara är god och priserna gynnsamma för inköp. Det synes vara en angelägenhet av vikt både för fiskerinäringen och för utspisningen, att till den sistnämnda fisk av god beskaffenhet kommer till användning i största möjliga omfattning. Fisk måste nämligen anses vara ett gott födoämne med högt näringsvärde, som dessutom torde böra användas även för att åstadkomma en välbehövlig omväxling i kosten. Det synes sannolikt, att den föreslagna metoden för statens upphandling av fisk skulle vara ägnad att åstadkomma en större användning av fisk vid statens utspisning och därigenom även inom landet för övrigt.

Den föreslagna upphandlingsmetoden torde emellertid innebära en stor avvikelse från den för närvarande brukliga. Vid frågans bedömande torde därför givetvis stor hänsyn böra tagas till de omständigheter, som göra sig gällande för de upphandlande myndigheterna. Frågan om en eventuell övergång till den föreslagna metoden torde därför först böra göras till föremål för en närmare utredning.

Arméförvaltningens intendenturdepartement har i sitt yttrande uttalat tvivel om, att den föreslagna omorganisationen skulle ur ekonomisk synpunkt ställa sig fördelaktig, samt framhållit, att nuvarande bestämmelser giva de statliga myndigheterna rätt att verkställa upphandling av fisk genom uppgörelse under hand, att jämlikt gällande bestämmelser upphandling bör ske från fiskare eller av fiskare bildade försäljningsorganisationer samt att det icke synes vara skäl att införa ett nytt upphandlingssätt, då de med detta avsedda fördelarna torde kunna vinnas vid utnyttjande av nu anbefallt sätt för upphandlingarna.

Intendenturdepartementet har vidare framhållit, att tillgängliga statistiska uppgifter gäve vid handen, att konsumtionen av fisk inom armén icke understege den civila förbrukningen av nämnda vara. Föreskriften, att upphandling av fisk för statens räkning skulle ske från fiskare eller av fiskare bildad försäljningsorganisation, hade i allmänhet icke kunnat efterföljas, enär några dylika personer eller organisationer icke låtit sig avhöra, då det gällt

att erhålla leveranser. Först på senare tid hade en organisation uppstått, nämligen Svensk andels fisk förening u. p. a., Göteborg, som syntes äga förutsättningar att kunna av truppförbanden anlitas som leverantör av fisk. Att nämnda förening icke i större utsträckning, än nu skett, anlits som leverantör åt armén, sammanhängande med de säregna förhållanden, som under innevarande vinter rått å fiskets område.

I övrigt har arméförvaltningens intendenturdepartement anfört ungefär följande.

Värdet av en organisation sådan som den i motionerna föreslagna blir i första hand beroende av, huruvida en verkligt kunnig uppköpare står till förfogande. Denne bör icke tillåtas syssla med andra affärer och torde sålunda fordra en tämligen hög avlöning. Härtill komma hyra för packnings-lokal, arbetskraft för packning, kontorskostnader m. m., vilka kostnader utslagna på den fiskmängd, som kan beräknas bli uppköpt, torde komma att ställa sig jämförelsevis stora per uppköpt kilogram fisk.

I vad angår den fördelen, som skulle vinnas med organisationen — garanti för prima kvalitet — synes det, som om denna fördel skulle vinnas i än högre grad, därest möjlighet kommer att finnas att i enlighet med redan utfärdade föreskrifter uppköpa fisk genom av fiskarena bildade försäljningsorganisationer. Det borde ju ligga i en dylik organisations särskilda intresse att till truppförbanden endast sända fisk av bästa kvalitet, då därigenom en god propaganda för ökad användning av fisk skulle åstadkommas.

Utskottet anser icke uteslutet, att den av motionärerna föreslagna omorganisationen av statens upphandling av fisk skulle medföra vissa av motionärerna önskade fördelar i fråga om den upphandlade fiskens beskaffenhet. Såsom av arméförvaltningens intendenturdepartements yttrande framgår, torde dock möjlighet förefinnas, att redan inom den nuvarande organisationens ram tillgodose nämnda önskemål. I fråga om inköpspriserna torde däremot knappast genom de föreslagna åtgärderna några förmåner kunna uppnås. Då härtill kommer, att det icke torde vara möjligt eller lämpligt att under den korta utbildningstiden söka vänja de värnpliktiga vid annan diet, än den de eljest äro vana vid, anser utskottet sig icke kunna förorda genomförande av åtgärder, som av motionärerna föreslås.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I: 50 och II: 92 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1940.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Gabrielsson, Alfred Andersson, Mannerskantz, Jacob Hansson, Anderberg* och *Gottfrid Karlsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Björnlunda, Uddenberg, Olsson i Rödningberg, Gustafson i Vimmerby, Andersson i Löbbo, Carlström, Casenberg* och *Liedberg*.